

Rechttop vangen van pluimvee: “Nog geen Ei van Columbus!”

Aeres Practoraat Dierenwelzijn en -gezondheid.

Jan Gundelach en Sara Albone

Het afgelopen jaar was het vangen van vleeskuikens regelmatig in het nieuws. In opdracht van het practoraat Dierenwelzijn en -gezondheid is er een kleinschalig praktijkonderzoek uitgevoerd naar twee vangmethodes bij vleeskuikens. Vier vangsten (twee traditioneel en twee rechttop), van steeds iets minder dan duizend vleeskuikens gehuisvest in het Poultry Innovation Lab, zijn in dit onderzoek geanalyseerd. Filmopnames, waarnemingen en geluidsmetingen tijdens het vangen en slachtrapporten van het slachthuis gaven inzicht in de welzijnsimpact van de verschillende methodes.

Tegen de verwachtingen in, leidden de rechttop vangsten in ons onderzoek niet tot minder vangbeschadigingen of afkeuringen. Het aantal geanalyseerde vangsten is te weinig om toeval uit te sluiten, maar desondanks willen wij onze bevindingen graag delen. Rechttop vangen is lichamelijk meer belastend en tijdrovender voor de vangers dan traditioneel vangen. Waarnemingen tijdens de vangsten laten richting einde van elke vangst een zichtbare afname in de voorzichtigheid zien waarmee de vleeskuikens in de kratten geladen worden. Tijdens het plaatsen van de vleeskuikens in de kratten wordt meer met de vleugels gefladderd dan tijdens het vangen zelf.

Vangletsel in het nieuws

Vangletsel is het afgelopen jaar weer volop in het nieuws geweest (Trouw, juni 2022). In Nederland worden jaarlijks 600 miljoen slachtkuikens en leghennen geslacht. Caring Vets schat in dat bij ongeveer 25 miljoen van de dieren vangletsel voorkomt (waaronder bloedingen, botbreuken en heupontwrichtingen) tijdens het traditioneel vangen. Daarnaast zou het onderste boven dragen veel stress bij de kippen veroorzaken. In onderzoek door de WUR (2019) bij 32 koppels kwam naar voren dat de oorzaak van vangschade divers is. Zowel tijdens het vangen als het laden van pluimvee wordt letsel veroorzaakt. Het slachtproces zelf is ook een oorzaak van bijvoorbeeld vleugelschade. Zwaardere dieren lijken meer letsel op te lopen dan lichtere dieren.

Door filmopnames, waarnemingen en geluidopnames van de vangsten in dit onderzoek te maken, wordt nagegaan of de verschillen in vangletsel tussen de verschillende vangmethodes te verklaren zijn.



Foto 2: Traditionele vangmethode. Het omvatten van de poten van meerdere vleeskuikens tegelijk en vervolgens ondersteboven dragen.



Foto 1: Rechttop vangmethode. Het omvatten van de vleugels en de borst van maximaal twee vleeskuikens tegelijk en vervolgens rechttopstaand dragen.

Resultaten

| Vangmethode | Traditioneel | Rechtop | Traditioneel | Rechtop |
|--|--------------|------------|--------------|------------|
| Datum vangst | 17/12/21 | 19/04/22 | 09/08/22 | 10/1/23 |
| Aantal vleeskuikens per vangst | 962 | 993 | 959 | 972 |
| Afkeuring door NVWA (onbekende oorzaken) | 0,11% | 0,40% | 0,01% | 2,50% |
| Vangbeschadiging (borst, poot, vleugel bloeding) | 0,40% | 1,60% | 0,04% | 1,40% |
| Kwaliteit (uniformiteit) | 0,90% | 0,31% | 0,43% | 0,31% |
| Decibelmetingen (voor vangst; tijdens vangst) | 63; 73-83 | 63; 75-85 | 58; 76-89 | 60; 72-94 |
| Totale vangtijd door 3 personen | 50 minuten | 78 minuten | 56 minuten | 84 minuten |

Slachtrapporten van de rechtop vangsten laten zowel hogere vangbeschadiging als afkeuring zien, let wel dat het aantal vangsten te weinig is om een uitspraak over significantie te kunnen doen. Traditioneel vangen is sneller dan rechtop vangen (respectievelijk gemiddeld 53 minuten t.o.v. 81 minuten). Decibelmetingen, gemeten op kniehoogte in de stal, laten geen verschil zien tussen de vangmethoden.

Beperkingen van dit onderzoek

Ondanks de ogenschijnlijke verschillen in vangbeschadigingen en afkeuringen tussen de verschillende methodes is de hoeveelheid data ontoereikend om significante uitspraken te kunnen doen. Daarnaast is in dit onderzoek alleen gekeken naar het vangen en niet naar het gehele proces van transport en vervolgens uitladen bij het slachthuis. De kuikens die in december 2021 traditioneel gevangen zijn, zijn direct in de containers geplaatst, terwijl op de andere vangstmomenten de kuikens eerst in een plastic bak zijn geplaatst en vervolgens in de container zijn gekanteld. Mogelijk dat een deel van de beschadigingen te verklaren zijn door de verschillen in werkwijze of door transport en uitladen. Alle vangsten zijn wel met hetzelfde transport en in hetzelfde slachthuis gedaan.

Een analyse van de filmopnames doet vermoeden dat rechtop vangen lichamelijk zwaarder is voor de vangploegen doordat er vaker gebukt wordt. Richting het einde van de rechtop vangsten wordt minder zorgvuldig (door vermoeidheid of tijdsdruk) omgegaan met het plaatsen van de vleeskuikens in de kratten. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor de hogere vangbeschadigingen en afkeuringen gevonden bij het rechtop vangen in dit onderzoek. De samenstelling van de vangploeg was tijdens de verschillende vangsten wisselend. Mogelijk dat verschillen in individuele ervaring en zorgvuldigheid tussen de vangers een deel van de verschillen in vangletsel zou kunnen verklaren. Hoewel tijdens deze vier vangsten alleen met ervaren vangers is gewerkt.

In toekomstige onderzoeken is het van belang om het gehele proces tot en met het slachthuis in kaart te brengen, de werkwijze te standaardiseren, dezelfde vangers te gebruiken en werkdruk/zware vermoeidheid van de vangers te voorkomen. Daarnaast moeten veel meer vangsten geanalyseerd worden. Daarnaast hebben wij het voornemen om voor de komende twee vangsten de onderzoekstal in

tweeën te splitsen en dan zowel rechtop als traditioneel te vangen tijdens één vangst. Dit verhoogd de betrouwbaarheid van de resultaten, omdat de omgevingsfactoren voor beide koppels identiek zijn.

Vervolg

De data die in dit onderzoek opgehaald zijn, worden gebruikt voor het opstellen van open access cursusmateriaal over het diervriendelijk vangen en transporteren van pluimvee. Het vormgeven van dit cursusmateriaal wordt mogelijk gemaakt door een subsidie van het Barth-Misset Fonds in samenwerking met het Aeres Training Centrum, Aeres MBO Barneveld, het Poultry Expertise Centre en Aeres Tech. Het

vervolg van dit onderzoek zal ook plaatsvinden in het Poultry Innovation Lab en per koppel zal de stal gesplitst worden, waarbij beiden vangmethoden in 1 koppel worden gedaan. Hiermee hopen we meer betrouwbare resultaten te kunnen krijgen. Ook blijven we in nauwe samenspraak met de WUR die een soortgelijk onderzoek uitvoert over een groter gebied in Nederland en zo leren de verschillende onderzoekscentra van elkaar.

Met dank aan

Dit praktijkonderzoek is deels door SIA gefinancierd uit de KIEM-groen pilotregeling practoraten. Er zijn verschillende partners betrokken: Poultry Expertise Centre, slachterij 2SistersStorteboom, Eyes on Animals, vangploegen van Pluimveeservice van de Pol en Dr. Laura Star, lector bij het lectoraat Duurzame pluimveehouderij in een circulaire bedrijfsvoering aan Aeres Hogeschool Dronten en het practoraat Dierenwelzijn en -gezondheid van Aeres MBO Barneveld o.l.v. Sara Albone.

